

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ephemeris Ecclesiastica Concionatorvm Hoc Est Considerationes Methodicæ Sev Veritates Practicæ

Ex Vita Domini Jesu, Sanctorumque Gestis In Singulos anni dies mira
facilitate & solertia distributæ ... ; Cum indicibus necessariis

Pars Avtvmnalis - A Dominica Decimaquinta post Pentecosten, ad
Adventum

Haineuve, Julien

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Feria 4. Ille homo qui dicitur Iesus lutum fecit, &c. Vera gratitudo in
tenebris apparet clarius quam in lumine.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44846

Hæc est simplex obedientia, tam fidelis gratiarum Dei dispensatrix, quam totius divini ordinis quo illæ gratiæ conferuntur, observans est religiosissima. Hæc est illa simplicitas quæ Evangelici primi nostri parentes in Apostolicæ meritum dignitatis admissi sunt, qui vocati à Domino nihil disjucantes aut hesitantes, inquit Serm. de S. Andrea sanctus Bernardus, non solliciti unde viverent, nec considerantes quoniam modo rudes homines sine litteris prædicatores fieri possent, nihil deni-

que interrogantes, sine omni mora relictis retibus & navis, secuti sunt eum. Hæc est cetera perfectionis attingendæ via quam qui velint incedere, Ne de majorum sententia iudices, ait sanctus Hieronymus, cuius officii est obedire, & implere quæ iussunt, dicente Moysè, Audi Israel, & tace.

Vide in 2. parte, Feria 4. & 5. infra octavam Ascensionis Domini.

FERIA QVART A.

DE VERA GRATITVDINE PRO LUMINE SUPERNATURALI, ET ALIIS ACCEPTIS A DEO GRATIIS.

Ille Homo qui dicitur Iesus, lutum fecit & unxit oculos meos, & video.

Joan. 9.

VERITAS PRACTICA.

Vera gratitudo in tenebris apparet clarius quàm in lumine.

Ad veram propterea gratitudinem pro acceptis luminibus Deo exhibendam, sic dicendum cum Davide: Sicut tenebræ ejus, ita & lumen ejus. Ps. 138.

RATIO quæ utramquæ simul Veritatem connectit & declarat hæc est, quod vera gratitudo tunc clarius apparet quando apparet manifestius quod benefactor magis colitur quam beneficium.

Sed in tenebris apparet manifestius quàm in lumine quod benefactor magis colitur quam beneficium.

Ergo & vera gratitudo in tenebris apparet clarius quàm in lumine. Ac proinde ut pro acceptis luminibus & gratiis vera exprimat formam veræ gratitudinis Deo exhibendæ, sic videtur dicendum quod agebat in Psalmis David: Sicut tenebræ ejus, ita & lumen ejus. Id est, sicut in tenebris magis agnoscitur & colitur benefactor quam beneficium, sic in lumine magis est agnoscendus & colendus, aut non est vera gratitudo.

I. PUNCTUM.

ILLUMINATI à Christo cæci vera in suum benefactorem gratitudo tunc plurimum apparere capit, cum inter vicinos & notos multa de eo quaestio facta est, multæque diversæ sententiæ, quas sic Evangelista refert: Itaque vicini & qui viderant eum prius quia mendiculus erat. Dicebant, Nonne hic est qui sedebat & mendicabat? Alii dicebant quia hic est. Alii autem nequaquam, sed similis est ei. Ille vero dicebat, quia ego sum, dicebant ergo ei, quomodo aperti sunt tibi oculi? respondit, Ille Homo qui dicitur Iesus, lutum fecit, & unxit oculos meos, & dixit mihi, vade ad natatoriam Siloë, & lava, Et abiit, lava, & video.

Nec ibi portò desinit, sed ultra semper tantò se Christo Domino gratiorem & fideliorem præbere pergit, quanto post acrius à Judæis impugnatur & prohibetur Christum illum prædicare ac profiteri.

Hoc est scilicet verè esse gratum quando sic beneficium minutatim recolitur ut plura de donatore quam de dono memorentur, magisque appareat beneficiarii animum suo tenerius adhærere benefactori quam suo beneficio. Quod certè ratum est, & vix ab ipsis modo qui perfectionis vias terunt usurpatum, qui cum abundant gratiis & divinis impleantur luminibus,

minus

minus se tamen gratos exhibent quàm dum versantur in tenebris. Fieri quidem potest ut nec in tenebris nec in lumine se satis gratos præbeant: sed si tamen in tenebris ullam præ se ferunt gratitudinem, hæc est verior & certior quam quæ ab illis exhibetur in lumine. *Clarius inquam, in ipsis apparet tenebris quàm in luce quæ sit vera gratitudo, nec aliud quidquam aptius & opportunius ad veram in acceptis luminibus exhibendam Deo gratitudinem excogitari potest, quàm ut probe intelligatur & religiosè sentiat quod dicitur: sicut tenebra ejus, ita & lumen ejus.*

Ratio fundamentalis jam proximè cum de cæco ageretur, indicata est & per se pater, quòd vera nempe gratitudo tunc apparet clarius quàm do apparet certius & manifestius quòd benefactor magis colitur ab eo qui accepit beneficium, magis æstimatur & diligitur quàm ipsum acceptum beneficium. Sic enim apparet esse amor, qui ut ait Gerson, *non respicit ad dona sed ad donantem se converterit super omnia bona.* Adde quòd vera gratitudo præsertim apud Deum de qua hic agitur, debet ita respondere menti divinæ, ut non sit aliter vera nec aliter gratitudo quàm ut divinæ respondeat menti. Primum enim nil in rebus verum quàm prout ad divinum referatur intellectum, live quod idem est, quàm prout tale Deus esse intelligit, ut expressè docet sanctus Thomas. Deinde verò nihil Deo gratum aut à nostra profectum gratitudine dici potest nisi quod ipse probet, nisi quod ipse velit, & quod suis intendat beneficiis ut à nobis ipsi reddatur? Quid sit autem quod magis velit & suis in nos collatis beneficiis magis intendat Deus quàm ut magis ametur & colatur quàm ipsa quæ confert dona? Nonne hoc est quod expressè Moyses post numerata signa benevolentia quibus abundanter Deus Israelitas affectat? *Et nunc, inquit, Et nunc Israel, quid Dominus Deus tuus petit à te nisi ut timeas Dominum Deum tuum. Et ambulas in viis ejus, Et diligas eum ac servas Domino Deo tuo in toto corde tuo, Et in tota animata tua?*

Empnaticum plane est illud quod præmittitur, *Et nunc Israel,* quasi diceretur, jam verò quis finis horum omnium? Quorsum tam multa beneficia nisi ut benefactorem agnoscas, & sic toto illum corde, totaque diligas anima, nihil ut supersit cordis & animæ diligendis creaturis nisi ordinatè ad ipsum prout velis, prout permitat? Quod quia tamen Israel non erat effecturus, sed contra plus in donis quàm in do-

nante positurus, audi quàm propterea graviter cum illo Deus expostulet, *Incrassatus est dilectus, & recalcitavit: Incrassatus, impinguatus, dilatatus dereliquit Deum Factorem suum! Et dolentius apud Prophetam: Filios enutrivit & exaltavi, ipsi autem spreverunt me! Non certè aliter quàm quòd donis abusi sunt, nec aliter sunt abusi quàm quod plus sibi data dona dilexerint quàm datorem.*

II. PUNCTUM.

SED quando gratitudo exhibetur in tenebris, tunc apparet manifestius quàm quando in lumine redditur, quòd benefactor magis colitur quàm beneficium.

Primum hic per tenebras & per lumen intelligi quælibet adversa & prospera notius est quàm ut expressè declaratur.

Deinde additur in propositione, quando gratitudo exhibetur in tenebris, ne alioquin putetur hic univèrsim asseri quòd gratitudo magis exerceatur in adversis quàm in prosperis, quòd non est ita: Nam facilius est & vulgarius gratias referre Deo propter accepta beneficia, quàm propter inflictas plagas; Cum enim in acceptis beneficiis amor qui dicitur concupiscentiæ live naturalis amor sui facillè reperitur, hinc statim gaudium ex bono possessio manat, & ex gaudio quædam gratitudo, sed non qualis in tenebris & adversis, ubi nihil proprium, nihil concupisibile, nihil naturale nihil amabile, sed omnia profus opposita sentiuntur.

Atque hinc fit, ut quòd habet propositio quando in tenebris & adversis gratitudo exhibetur, magis appareat quàm in prosperis quòd benefactor colatur & ametur, plusquam beneficium. Licet enim adversa poni debeant in beneficiis, non ita tamen sensu naturali percipiuntur sicut prospera, nec proinde lætitiæ & gratitudo quæ tum in adversis excitatur, tam naturalis est sicut quæ sentitur in prosperis; atque ita demùm quando ex una parte nihil naturale, nihil proprium in amore naturali & proprio reperitur quo lætetur & undè gratias referat, & ex altera tamen exultat animus & gratias Deo refert; ita inquam evidenter sequitur ut tunc magis appareat quòd purè & sincerè solus spectetur Deus à quo sunt illa quæ patitur naturæ repugnantia, & à quo quidquid est meretur laudem & gratitudinem. Est enim ut dictum est, illa etiam adversa respiciat animus tanquam bonum.

Ibid. 32.

Is. 1.

num.

num suum, quia tamen non sunt bonum naturale, non caducum, non transitorium, sed æternum & beatum, longè hic purius semper spectatur Deus, quàm spectari solet in prosperis quando ex his tantum lætamur quòd fiat hujus vitæ bona. Neque enim hanc quæ ex caducis & perituris bonis oritur, lætitiã tam certum est & à Deo provenire, & ad ipsum redire Deum, sicut quæ sentitur ex bonis spiritualibus, & quæ exuperat omnem sensum.

Quamobrem rectè S. Hieronymus in hæc Apostoli ad Ephesios verba, *Gratias agentes semper in omnibus: Quando, inquit, in Dei beneficiis quæ nobis accidunt gratulamur, hoc & Gentili facit: & Iudæus & Publicanus & Ethnicus. Christianorum propria virtus est, etiam in his quæ adversa putantur referre gratias Creatori. Qui sibi sanctiores videntur, solent Deo referre gratias quòd de periculis vel miseriis liberati sint: sed juxta Apostolum hæc virtus est maxima, ut in ipsis periculis ac miseriis Deo gratia referantur. Et semper dicamus, Benedictus Deus, minor a me seio sustinere quam mereor, hæc ad mea peccata parva sunt, nihil mihi dignum redditur. hic animus Christiani est, hic crucem suam tollens sequitur Salvatorem quem nec orbitas nec damna siebilitant: quem ut Flaccus in Lyrico carmine ait, si fractus illabatur orbis, impavidum ferient ruina.*

Cur porro hunc esse animum Christiani, sanctus affirmat Doctor, nisi quia Christiani est hominis, non naturali, non humano, sed spiritali & supernaturali motu moveri; sicque illi qui moventur in adversis ad gratias Deo referendas se verè Christianos profitentur, quia sic moveri non est naturale, non est humanum, sed spirituale & divinum: non quæ sibi sunt propria seu commoda respicimus, sed quæ magis Deum spectant. *Pleni in omni voluntate Dei.*

III. PUNCTUM.

VERA igitur gratitudo in tenebris apparet clarius quàm in lumine: sicque ad veram illam gratitudinem pro acceptis luminibus Deo exhibendam, dicendum cum Davide, sicut tenebra ejus, ita & lumen ejus: Sicut in tenebris & adversis laudatur Deus, ita in lumine, ita in prosperis est laudandus: sicut in tenebris purè spectatur Deus non aliud quiddam, ita in donis purè spectandus Deus, non ipsa dona: Major est ipse bonum quàm quæ bona largitur:

magis est laudandus quia in se est bonus quàm in nobis: magis denique benedicendus in suis nobis collatis bonis quia sic illa vult nobis conferre, quàm quia sic illa nobis volumus: *Confitebitur tibi cum benefeceris ei, dicebat Deo David de homine sese magis amante quàm Deum, quod averrat ipse à nobis Deus qui dixit de tenebris lucem splendescere, cum ut dictum est, ex tenebris dicimus quid in luce dicamus.*

Sæpè quidem aliter in Scripturis & in sanctis Patribus à luce provocamur ad tenebras, id est, à gratis quas Deo reddimus in prosperis, excitamur ad easdem illi persolvendas in adversis, quia videlicet ut diximus, non ita facile semper adversa sicut prospera de manu Dei accipimus, quo in statu fatendum est mentem illam quæ adversis repugnat, persuadendum esse non modò ne repugnet, sed ne minus etiam se tum gratam Deo exhibeat, quàm in luce & prosperis, quia non sunt illa minus à Deo quàm ista, nec minus in utrisque est beneficium, si non minus bene malis utamur quàm bene bonis fruimur. At verò cum animus de his persuasus jam cooperit suas in tenebris & adversis grates deprimere, nec se minus obstrictum Deo mortificantem quàm vivificantem: gnoscere, tunc illæ tam putæ sunt & sinceræ grates quas Deo mortificantem persolvit, ut inde dicat oportet pares vivificantem Deo reddere, cum alioquin nisi sic persurgatur, & amore proprio qui se acceptis ita permiscet beneficiis, ut hæc potius quàm benefactorem spectet, exuantur, non erunt ita gratæ, non erunt ita sinceræ non ita defæcatur grates, non erit vera gratitudo quæ solum vera est cum benefactor magis agnoscitur quàm beneficium, ac proinde constans manet veritas, quod sit descendendum à tenebris quid sit in luce dicendum.

Perinde quasi quod de intellectu & voluntate dicitur, hic agi diceret: nempe intellectum movet voluntas ad exercitium sui actus, & voluntatem movet intellectus ad illum suum quem specificum vocant actum: Sic planè à prosperis exercitium: & ab adversis species seu forma gratitudinis exhibendæ dicitur.

Quo in utroque genere ut pares simus animis, animos expedit omnino expeditos esse suis pravis affectibus, nihil ut aliud velint quam quod purè Deus, & cum illo qui dixit, *Sicut tenebra ejus, ita & lumen ejus*, possumus etiam quod proxime sequitur, Deo dicere, *Quia tu possidisti venes meos*: Quod præclarè admodum profequitur S. Augustinus, ad illos ipsos Psal-

mi versus? *Qua est, inquit, lux noctis hujus? Prosperitas & felicitas saeculi hujus, gaudium temporale, honor temporalis, quasi lux est noctis hujus. Adversitas autem & amaritudo tribulationum vel ignobilitas, tanquam tenebrae sunt noctis hujus. In hac nocte, in hac mortalitate vigila humana habent homines lucem, habent homines tenebras: lucem prosperitatem, tenebras adversitatem. Sed ubi venerit Dominus Iesus Christus, & habitaverit animam per fidem, & promiserit aliam lucem, & inspiraverit, & donaverit patientiam, & monuerit hominem non delectari prosperis, ne frangatur adversis: incipit homo fidelis indifferenter uti mundo isto, nec exultare quando res prosperae accedunt, nec frangi quando res adversae sunt, sed ubique Dominum benedicere, non solum quando abundat, sed etiam quando amittit: non solum quando sanus est, sed etiam quando aegrotat, usque in illo vera illa constantio, benedicam Dominum in omni tempore, semper laus ejus in ore meo. Si ergo semper & quando lucet nox ista, & quando obscura est nox ista, quando aridit prosperitas, quando tristis est adversitas, semper sit laus ejus in ore tuo, & fiet tibi quod modo dictum est, sicut tenebrae ejus, ita & lumen ejus. Non me conciliant tenebrae ejus, quia non me extollit lumen ejus. Ecce habes lumen ipsius in Iob, abundabat omnibus rebus: lux noctis in illius divitiis prima describitur; quantum rebus & quantum copia redundabat, lux erat noctis ejus. Putavit inimicus propterea illum talem virum colere Deum, quia illa omnia donaverat ei, & petivit ut auferrentur ab eo. Facta sunt tenebrae noctis illius, quae primo habebat lucem. Noverat tamen ille, si ve lux ibi esset, si ve tenebra, illam noctem esse, in qua peregrinaretur à Deo suo, & habebat interiorum lucem ipsam Deum suum, per quam lucem interiorum indifferenter haberet si ve tenebras noctis illius si ve lucem propterea quia in luce noctis illius id est, in reum abundantiam celebrat Deum, ablatis illi omnibus rebus. Posteaquam facta sunt tenebrae illius, quid dixit ille? Dominus dedit, Dominus abstulit, sicut Domino placuit ita factum est, sit nomen Domini benedictum. In nocte sum quadam vita hujus, Dominus inquit, habitat in cor meum, illuminavit mihi solatium quibusdam noctem: quando dedit copias rerum temporalium. Subtraxit ipsam lucem temporalem, & quasi tenebrata est nox. Sed quia sicut tenebrae ejus, sic & lumen ejus, Dominus dedit, Dominus abstulit, sicut Domino placuit ita factum est, sit nomen*

Haynesius Pars quarta.

Domini benedictum. Non sum tristis in nocte hac, quia sicut tenebrae ejus, ita & lumen ejus. Vtrumque transit, ut qui gaudent tanquam non gaudentes sint, & qui sicut tanquam non sicut sint, quia sicut tenebrae ejus ita & lumen ejus. Quoniam tu possidisti renes meos Domine. Non sine causa sicut tenebrae ejus, sic & lumen ejus. Intus est possessor, qui non solum cor tenet, sed etiam renes, non solum cogitationes, sed etiam delectationes. Ipse ergo possidet unde me delectaret aliquid lucis in nocte, ipse tenet renes meos: Non novi delectari nisi de luce interiorum sapientia ipsius. Quid ergo? Non delectaris de prosperitate rerum, de felicitate temporum, de honoribus, de divitiis, de familia? Non delector, inquit? Quare? quia sicut tenebrae ejus ita & lumen ejus. Unde, tibi ista indifferenter, ut sicut tenebrae ejus, sic sit tibi & lumen ejus? Vnde quoniam tu possidisti renes meos Domine, suscepisti me de utero matris meae. Et quae plura pergit quae videri possunt.

Nec omittenda illa quae habet in hunc psalmi versum: in noctibus extollite manus vestras in sancta & benedicite Dominum. Facile est, inquit, benedicere in diebus. Quid est, in diebus in rebus prosperis. Nox enim tristis res est, dies res est lata. Quando tibi bene est, benedicis Dominum: quando sileum desideras, & nascitur, benedicis Dominum. Liberata est uxor tua à periculo partus, benedicis Dominum. Aegrotabat filius, liberatur, benedicis Dominum. Aegrotabat filius, forte quasisti Mathematicum, sortilegum, forte non de lingua, sed de moribus tuis exiit maledictio in Dominum, exiit de moribus & de vita tua. Noli gloriari, quia lingua benedictis, si vita maledictis. Quomodo, inquit, vita maledictis? quia attenditur vita tua, & dicitur, Ecce Christianus, ecce quales sunt Christiani: blasphematur propter te Christus. Ecce cum vita tua maledicatur, quid prodest quod lingua tua benedictis? Benedicite ergo Dominum. Quando? In noctibus. Quando benedixit Iob: quando tristis nox erat. Ablata sunt omnia quae possidebantur: ablatis filiis, quibus servabantur, quam tristis nox! sed videamus, si non in noctibus benedixit: Dominus dedit, Dominus abstulit, sicut Domino placuit ita factum est, sit nomen Domini benedictum. Quam nox atrox! percussus vulnere à capite usque ad pedes putrefactus liquecebat in se, tunc enim uxor ausa est eum tentare, dic aliquid in Deum suum, & morere. Audi benedicentem in noctibus: Locuta es, inquit, quasi una ex insipientibus mulieribus. Si bona suscepimus de manu Do-

1. Cor. 7.

133.

Iob 1.

Iob. 2.

T minio

mini, mala quare non toleramus? Ecce quid est, in nobilibus extollite manus vestras in sancta, & benedicite Dominum.

Huc etiam referri debent quæ habentur in 1. parte, Sabbatho Hebd. 4. post Epiph. & in 3. parte, Dominiica 13. post Pentecosten.

F E R I A Q V I N T A .
DE BONO LIBERTATIS VSV SECVNDVM
ACCEPTAS GRATIAS.

Dixerunt cæco iterum, Tu quid dicis de illo qui aperuit oculos tuos? ille autem dixit, quia Propheta est. Joann. 9.

VERITAS PRACTICA.

Cos bonæ libertatis, mala libertas.

Id est,

Tantò magis acui & excitari debemus ad verum liberè prædicandum & bonum benè agendum, quantò alii liberiores sunt ad illud impugandum.

RATIO EST, Quia quantò majus est periculum pessundanda Veritatis & profananda fidei, tantò magis acui & excitari debemus ad illam protegendam.

Sed quantò alii liberiores fuerint ad impugandum Verum, tanto est majus periculum pessundanda Veritatis & profananda fidei.

Ergo inde magis acui & excitari debemus ad illam protegendam, siquæ fiet cos bonæ libertatis & mala libertas, quanto ex malorum libertate, bonorum libertas excutietur & excitabitur.

I. P U N C T U M .

CUM vicini & noti disceptarent inter se ac quærent de cæco illuminato quod suprà dictum est, adduxerunt eum ad Pharisæos. Erat autem Sabbathum, inquit Evangelista, quando latus fecit Iesus, & aperuit oculi eius. Iterum ergo interrogabant eum Phar. ai quomodo vidisset. Ille autem dixit eis; E. tum mihi posuit super oculos. & lavi & vido. Dicebant ergo ei Pharisæi quidam, Non est hic homo à Deo qui Sabbathum non custodit. Alii autem dicebant, quomodo potest peccator hæc signa facere? Et schisma erat inter eos. Dicunt ergo cæco iterum, Tu quid dicis de illo qui aperuit

oculos tuos? Ille autem dixit, quia Propheta est. Id est, à Deo missus & verax Doctor, atque idcirco audiendus & colendus. Nam talis Propheta dicebatur licet nihil futurum prædiceret, quale adhuc hic homo cæcus, à Jesu non audierat.

At verò meditare attentius quàm sint in carpendis Christi operibus liberi Pharisæi; & contra qui cæcus fuit quàm sit expeditus & acutus Christi defensor. Audent Judæi primò negare hunc ipsum esse hominem qui cæcus fuerat? Deinde non verentur illum affirmare qui lutum fecit in Sabbatho non esse à Deo missum, non esse virum audiendum: At denique, quod est terribius, non alium eum dicunt quam peccatorem, id est, hypocritam, Pseudopphetam, blasphemum & illusorem. Quanta licentia! Quanta præsumptio! Cæcus autem ex opposito constanter & obfirmè proficitur se illum ipsum esse qui erat cæcus & mendicus: palàm denuntiat omnibus virum illum à quo lumen accepit esse à Deo, esse Prophetam, esse Doctorem & magistrum cujus se discipulos Pharisæi omnes debeant profiteri: ac quidquid tandem obstrepant, quidquid mimentur, nullis terretur verbis, quin potius tantò audacius pergit loqui, quantò illi ut sileat urgent acrius. Sic bonam libertatem mala libertas velut Cos acuit & provocat, sicut à Tullio Cos fortitudinis dicitur iracundia.

Quamobrem in id modò insistendum, ut reformata inde veritatem diligenter expendamus, & quos incidere nos inter tales versari homines qui sacra & divina liberius carperent, intelligamus nobis non esse liberum tunc sileat, sed tantò magis nos acuendos & excitandos ad veram fidem cum bonis moribus propugnandam, quantò illi essent liberiores ad illam expugnandam. Non enim possumus aliquid adversus veritatem sed pro veritate, Quam diceret Apostolus,